

ZOLCZER PÉTER

A NYELVTANULÁST ELŐSEGÍTŐ ÁLTALÁNOS KÉSZSÉGEK (II. RÉSZ)

Cikksorozatomban előző részében azt néztük meg, hogy milyen módon gondolkodhatunk az autodidaktizmusról a nyelvtanulás kontextusában. A poliglottoktól indulva levezettük azt a megállapítást, hogy a nyelvtanulás valójában egy olyan tanulási folyamat, amely a tudáselsajátítás szintjén autodidakta módon történik, értve ez alatt azt, hogy függetlenül attól, hogy járunk-e nyelviskolába vagy van-e magántanárunk, a tényleges tudáselsajátítást így is, úgy is egyedül végezzük. Természetesen a nyelviskola vagy a magántanár nagy segítséget tudnak nyújtani a megértésben és egy rendszerezett tananyagkeret biztosításában (főleg akkor, ha ezekre saját magunk kevés időt tudnánk szakítani), de attól az elsajátítandó információ-mintázatokat még önállóan kell megjegyeznünk és azokat gyakorlatba átültetnünk.

Az előző részben azt is megállapítottuk, hogy az autodidakta tanulási készségünk fejlesztését érdemes azaz kezdenünk, hogy meghatározzuk, melyik típusú tanulási stílus az, amely számunkra a leghatékonyabban működik. Ehhez azonban még egy kulcsfontosságú elméletről is érdemes említést tennünk. A nyelvész és oktatáskutató, Stephen Krashen, még a 80-as években vált híressé az akkoriban elfogadott nyelvelsajátítási elméletekkel radikálisan szembemenő megállapításaival. Nagyon leegyszerűsítve az történt, hogy bár először nagy lelkesedés fogadta az új elképzeléseket, aztán valahogy mégsem kerültek át ezek a nyelvoktatásba, és végül Krashen hipotézisei „csak” egy fejezet lettek a nyelvtanítás módszertanával foglalko-

zó tankönyvekben. Nagyon úgy tűnik azonban, hogy ez a jövőben változhat, mégpedig azért, mert Krashen elképzeléseit egyre több poliglott és nyelvtanulással foglalkozó szakember kezdi újra a felszínre hozni, mivel egyre többen ismerik fel, hogy az, ahogyan Krashen a nyelvelsajátítási folyamatot leírta, valóban helyes, és hasznos tanácsokat lehet belőle kivonni. Részletekbe most nem bocsátkoznék, de szempontunkból mindenképpen fontos megemlíteni Krashen input-hipotézisét. Az input angol szó bemenetet jelent, és Krashen azért használta ezt a szót, mert szerinte a valós nyelvelsajátítás csakis az értelmezhető bemenet függvénye. Krashen kimondottan alkalmatlannak találja a nyelvtanulás szót, mivel szerinte a nyelvet nem tanuljuk, hanem elsajátítjuk, mégpedig úgy sajátítjuk el, hogy erről semmilyen tudatos információval nem rendelkezünk közben, tehát a nyelvelsajátítás nem egy tudatos folyamat. (Már talán ennyiből is érződik, hogy miért is voltak olyan radikálisak Krashen hipotézisei.) Amikor egy idegen nyelven beérkező új üzenetet (bemenetet) értelmezni tudunk, az hozzáadódik a már meglévő tudásunkhoz (anélkül, hogy tudatosan bármit is tennénk ez ügyben). Az értelmezhető bemenet leginkább a kontextus hatására válik értelmezhetővé. Esetünkben ez azért fontos, mert jó kiindulási pontot adhat a leghatékonyabb tanulási stílusunk megtalálásához, hiszen tudjuk, hogy olyan bemeneteket kell keresnünk, amelyek kontextusa számunkra – a saját tanulási stílusunk szerint – optimális megértést biztosít.

Ha abból a feltevésből indulunk ki, hogy minél gazdagabb a kontextus, annál valószínűbb a megértés, akkor be kell látnunk, hogy az audiovizuális bemenetekkel érdemes elsőként próbálkoznunk, hiszen az elsajátítandó információt itt veszi körül a leggazdagabb kontextus. Lefordítva egy példára: ha, mondjuk, kínaiul akarunk megtanulni, és mindenféle előzetes tudás nélkül elkezdünk hallgatni egy kínai hangoskönyvet, még csak azt sem fogjuk tudni, hogy az egyes szavak hol kezdődnek és hol érnek véget. Ha egy kínai könyvet veszünk elő, szintén semmit sem fogunk tudni értelmezni belőle. Viszont ha megnézünk egy rövid kínai film(részlet)et, amelyben 2-3 alkalommal egy karakter köszönetet mond egy másiknak, ezt látjuk és halljuk is, esetleg a kínai filmfeliratban észrevevessük az ismétlődő írásjegyet is, akkor máris olyan kontextusba kerül a bemenetünk, amelyet értelmezni tudunk. Tudatosan nem figyeltünk rá, de elsajátítottuk a kínai köszönetet, amelyet ezentúl fel fogunk ismerni akár szegényebb kontextusban is.

Mindezekből az szűrhető le, hogy az értelmezhető bemenet szempontjából mindenképpen érdemes elsőként az audiovizuális tanulási stílussal kísérleteznünk, hiszen ezzel tudunk a leggazdagabb kontextust biztosítani a valós nyelvelsajátítás számára. Autodidakta készségünk fejlesztését tehát kezddhetjük Stephen Krashen input-hipotézisének saját magunkon való alkalmazásával. Ehhez mindenkinek kívánok kellemes, de főként értelmezhető bemeneteket!